

บทที่ 1

บทนำ

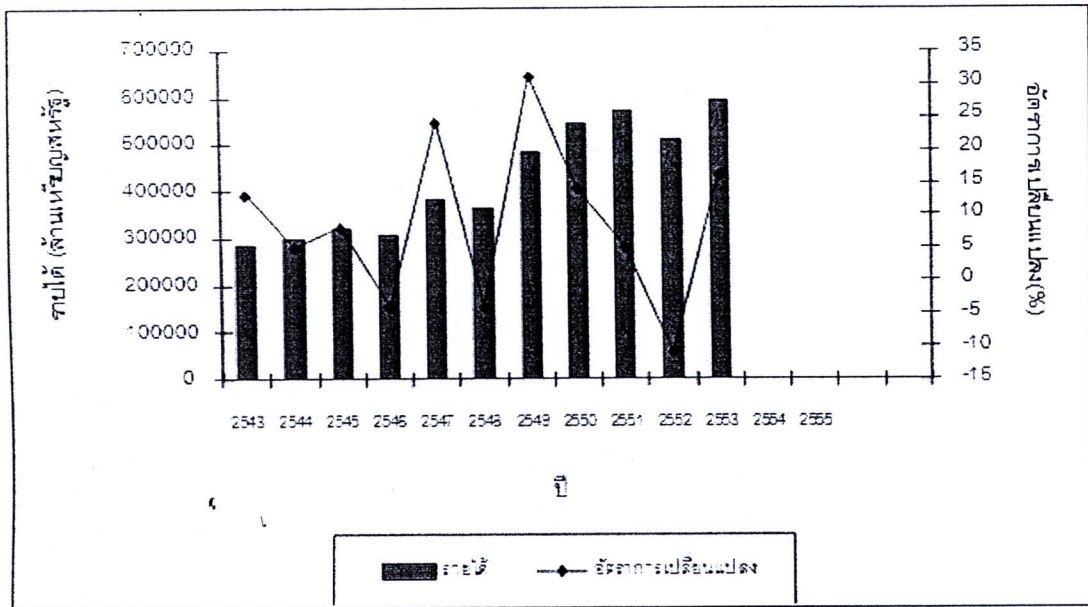
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมบริการเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยธุรกิจการท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สำคัญอีกธุรกิจหนึ่งเนื่องจากทำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอด กล่าวคือ ในปี 2543 ทำรายได้จำนวน 285,272 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 592,794 ล้านบาทในปี 2553 (ตาราง 1.1) นอกจากนั้นธุรกิจการท่องเที่ยวยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้นตลอดจนก่อให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดธุรกิจต่อเนื่องอีกหลายสาขา

ตารางที่ 1.1 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วงปี 2543-2553

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2543	9,508,623	285,272
2544	10,061,950	299,047
2545	10,799,067	323,484
2546	10,004,453	309,269
2547	11,650,703	384,360
2548	11,516,936	367,380
2549	13,821,802	482,319
2550	14,464,228	547,782
2551	14,584,220	574,521
2552	14,149,841	510,255
2553	15,936,400	592,794

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2543 – 2550), กรมการท่องเที่ยว (พ.ศ. 2551 - 2553) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ภาพที่ 1.1 แสดงรายได้จากนักท่องเที่ยวและอัตราการเจริญเติบโตของรายได้จากนักท่องเที่ยวในช่วงปี 2543-2553

ในระดับภูมิภาคเหนือของประเทศ การท่องเที่ยวจัดเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ เป็นแหล่งรายได้ที่มีความสำคัญเป็นอันดับสามของภาครองจากภาคเกษตรและพาณิชยกรรม นอกจากนี้การท่องเที่ยว ยังมีบทบาทด้านส่งเสริมการจ้างงานและกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น บริการโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท อุตสาหกรรมสินค้า และหัตถกรรมพื้นเมือง ของที่ระลึก สินค้าเกษตรท้องถิ่น และบริการรถเช่า เป็นต้น

ธุรกิจที่พักเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการสนับสนุนการเติบโตของภาคการท่องเที่ยว และมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภาคเหนือ จำนวนที่พักซึ่งนอกจากโรงแรมแล้ว ยังมีที่พักอีกหลากหลายประเภทไม่ว่าจะเป็น โฮสเทล เกสต์เฮาส์หรือว่า รีสอร์ท มีสัดส่วนเป็นร้อยละ 21.5 ของธุรกิจที่พักทั่วประเทศ ขณะที่ปริมาณห้องพักมีสัดส่วนร้อยละ 16.0 หรือคิดเป็นอันดับที่ 4 ของห้องพักทั่วประเทศ รองจากกรุงเทพฯ ภาคกลางและภาคใต้ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2552: ออนไลน์)

จากตารางที่ 1.2 แสดงถึงข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมของโรงแรมและภัตตาคารในช่วงระหว่างปี 2548-2552 จะเห็นว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมจากโรงแรมและภัตตาคารนั้นมีตัวเลขการเจริญเติบโตที่สม่ำเสมอทุกปีแม้จะมีความเคลื่อนไหวทางการเมืองแต่ก็ไม่ส่งผลกระทบมากนักต่อภาคการผลิต โดยเมื่อเราพิจารณาในส่วนของจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจเป็นอันดับต้นๆของประเทศ จะพบว่า มีการเจริญเติบโตสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในระดับ

ภูมิภาค แม้ว่าจะประสบปัญหาหมอกควันทางอากาศในช่วงปี 2550-2551 ส่งผลให้ปริมาณการผลิตมีอัตราส่วนน้อยลง จากร้อยละ 7.5 ในปี 2549-2550 เหลือเพียง ร้อยละ 4.9 ในปี 2551 แต่ในปี2552 หลังจากที่มีการแก้ปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้น อัตราการผลิตก็เพิ่มขึ้น ไปที่ร้อยละ 5.19 และมีแนวโน้มจะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆจนถึงในปัจจุบัน

ตารางที่ 1.2 ผลผลิตกันท์มวลรวมของโรงแรมและภัตตาคาร ผลผลิตกันท์จังหวัดรายได้ต่อหัวจำนวนประชากร ระหว่างปี 2548-2552

รายการ	2548	2549	2550	2551	2552
ภาคเหนือ ผลผลิตกันท์มวลรวมจาก โรงแรมและภัตตาคาร (ล้านบาท)	15,760	17,716	19,150	20,117	21,276
ผลผลิตกันท์รวมภาค (ล้านบาท)	617,973	697,339	757,383	843,244	862,657
รายได้ต่อหัวระดับภาค (บาท)	51,745	58,171	62,921	69,773	71,105
ประชากร (1,000 คน)	11,943	11,988	12,037	12,086	12,132
จังหวัดเชียงใหม่ ผลผลิตกันท์มวลรวมจาก โรงแรมและภัตตาคาร (ล้านบาท)	11,037	12,281	13,208	13,863	14,582
ผลผลิตกันท์จังหวัด (ล้านบาท)	100,790	110,729	118,326	127,602	132,098
รายได้ต่อหัว (บาท)	64,220	70,235	74,717	80,241	82,752
ประชากร (1,000 คน)	1,569	1,577	1,584	1,590	1,596

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากข้อมูลที่ผ่านมาเบื้องต้นจะเห็นว่าภาคบริการเริ่มมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีการลงทุนมากขึ้นในกลุ่มธุรกิจประเภทท่องเที่ยว เช่นธุรกิจที่พักและร้านอาหาร ซึ่งอัตราการเจริญเติบโตของธุรกิจเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาอันสั้นๆ มีธุรกิจที่พักหลากหลายแบบเกิดขึ้นมาก และเมืองเชียงใหม่เองมีอัตราการเจริญเติบโตของรายได้เข้าจังหวัดเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาสั้นๆ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงศักยภาพในการ

ประกอบธุรกิจที่พัก โดยจะมุ่งความสนใจไปที่กลุ่มที่พักประเภทโฮสเทล เนื่องจากเป็นที่พักที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าพักมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับที่พักในแบบอื่นๆ นักท่องเที่ยวจะได้รับความเป็นกันเองระหว่างเจ้าของที่พักและระหว่างผู้ที่เข้ามาพักด้วยกันอย่างมาก ที่พักประเภทนี้เป็นที่นิยมอย่างมากสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง เพราะนอกจากเรื่องของค่าที่พักแล้ว ยังสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การเดินทางของตนเองอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ที่พักประเภท โฮสเทลนั้น ไม่ได้มีการจัดวางมาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับที่พักประเภทรีสอร์ท หรือเชอร์วิส อพาร์ทเมนต์ แต่จะใช้การวัดมาตรฐานเดียวกันกับ เกสต์เฮาส์ และปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ไม่มีการตรวจสอบและประเมินคุณภาพและมาตรฐานของธุรกิจที่พักแรมอย่างสม่ำเสมอ และการขาดการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และปัญหาการแข่งขันกันตัดราคาระหว่างผู้ประกอบการเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ซึ่งอาจนำไปสู่การให้บริการที่ไม่เหมาะสมกับราคา

จากปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ถึงศักยภาพของธุรกิจที่พักแรมประเภทโฮสเทล ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 แห่ง คือ กองแก้ว เอือนคำ เชียงใหม่โฮมสไปซี่ไทยแบคแพคเกอร์ ดีใจแบคแพคเกอร์ ธนิตาเฮาส์ และบ้านชาญ โดยจะแบ่งการศึกษาออกเป็นสองส่วน โดยที่จะศึกษาถึงการจัดการธุรกิจโฮสเทลในด้านต่างๆ 4 ด้าน นั่นคือ ด้านการให้บริการ ด้านการตั้งราคา ด้านการตลาด และด้านการเงิน

และในส่วนที่สองจะเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพของธุรกิจที่พักโฮสเทล จากการวัดการจัดการตามแนวคิดมาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยว ประเภทเกสต์เฮาส์และโฮสเทล ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว โดยพิจารณาเพียง 6 หมวด 31ตัวชี้วัด โดยไม่พิจารณาหมวดสวัสดิการของพนักงาน เนื่องจากผู้ให้บริการไม่ทราบรายละเอียดในการบริหารจัดการของธุรกิจ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 เพื่อศึกษาลักษณะ โครงสร้างและการดำเนินงานของการประกอบธุรกิจที่พักโฮสเทล
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการดำเนินงานและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกิจที่พักแรม
- 1.2.3 เพื่อศึกษาถึงอุปทาน ความสามารถในการรองรับอุปสงค์ในกลุ่มธุรกิจประเภทนี้ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.3.1 ทราบถึงโครงสร้าง ปัญหา และศักยภาพในการประกอบธุรกิจโฮสเทล
- 1.3.2 เป็นงานวิจัยระดับพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้อ้างอิงในงานวิจัยระดับที่สูงขึ้นไปได้
- 1.3.3 ให้ความรู้ประกอบการตัดสินใจแก่ผู้ที่สนใจในการประกอบธุรกิจที่พักประเภทนี้

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเป็นการวิเคราะห์ธุรกิจที่พักแรมประเภทโฮสเทล ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยพิจารณาจากจำนวนธุรกิจที่พักประเภทโฮสเทล ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 50 แห่ง ในเชียงใหม่ (อ้างอิงจาก www.hostelworld.com และ www.hostelbookers.com ซึ่งเป็นเว็บไซต์ค้นหาที่พักประเภทโฮสเทลที่มีความน่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจจากผู้ประกอบธุรกิจโฮสเทลและนักเดินทางในระดับสากล) โดย การเลือกกลุ่มตัวอย่างจะใช้อัตราส่วน 10% นั่นคือใช้ตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 5 แห่ง โดยที่จะเลือก โฮสเทล 1 แห่ง จาก 3 แห่งที่ได้รับการรับรอง “Top Rated” จากทางเว็บไซต์ และอีก 4 แห่งเป็นการเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม เพื่อประเมินศักยภาพของโฮสเทลในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

อุตสาหกรรมโรงแรมขนาดเล็กถึงขนาดกลาง หมายถึง ธุรกิจโรงแรมที่มีขนาดจำนวนห้องพักน้อยกว่า 150 ห้อง ซึ่งในที่นี้แบ่งเป็นสองประเภทคือ โรงแรมบูติก โฮเทล และ โรงแรมระดับมาตรฐานทั่วไป

เกสต์เฮาส์ (Guest House) หมายถึง ที่พักที่ดัดแปลงขึ้น และแบ่งห้องเป็นที่พักแรมสำหรับผู้เดินทาง มีองค์ประกอบน้อยกว่าบริการห้องชุด (Service Apartment) โดยมีค่าตอบแทนและคิดค่าตอบแทนเป็นรายวันหรือไม่เกิน 1 เดือน รวมอยู่ด้วย

โฮสเทล (Hostel) คือ ที่พักนักท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นในด้านราคาที่ประหยัด เหมาะสำหรับผู้มาเยือนที่ประสงค์จะควบคุมค่าใช้จ่ายของห้องพักให้ต่ำที่สุด ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่น ฮอลแลนด์ และโลกตะวันตก โฮสเทลได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวในลักษณะแบคแพกเกอร์อย่างมาก เนื่องจากสามารถลดค่าใช้จ่ายในด้านที่พักแล้วนำเงินที่ประหยัดได้ไปใช้ในส่วนอื่นของการเดินทางที่สำคัญกว่า อาทิเช่น ค่าขนพาหนะ ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายซื้อของ เป็นต้น อีกทั้งลักษณะของที่พักประเภทนี้จะเป็นการอาศัยอยู่รวมในห้องเดียวกัน โดยที่นักท่องเที่ยวแต่ละคนจะมีที่นอนเป็นของตัวเองมีตู้ส่วนตัวสำหรับเก็บของ จุดเด่นของห้องพักประเภทนี้ นอกจากที่จะประหยัดค่าใช้จ่ายแล้ว นักเดินทางเองสามารถแบ่งปันประสบการณ์การท่องเที่ยวเดินทางข้อมูลต่างๆที่สามารถเป็นประโยชน์แก่นักเดินทางคนอื่นๆได้อีกด้วย

นักเดินทางแบคแพกเกอร์ (Backpackers) คือ นักเดินทางที่เดินทางท่องเที่ยวไปที่ต่างๆด้วยตนเอง มีการวางแผนการเดินทางไว้อย่างชัดเจน ดำเนินการจองที่พักและวางแผนการเดินทางไว้ก่อนการเดินทางโดยไม่ได้มีการใช้บริการผ่านบริษัทท่องเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ เป็นนักเดินทางที่มีวิธีการท่องเที่ยวในแบบของตนเอง มีอิสระในการเดินทางและมีความยืดหยุ่นสูง